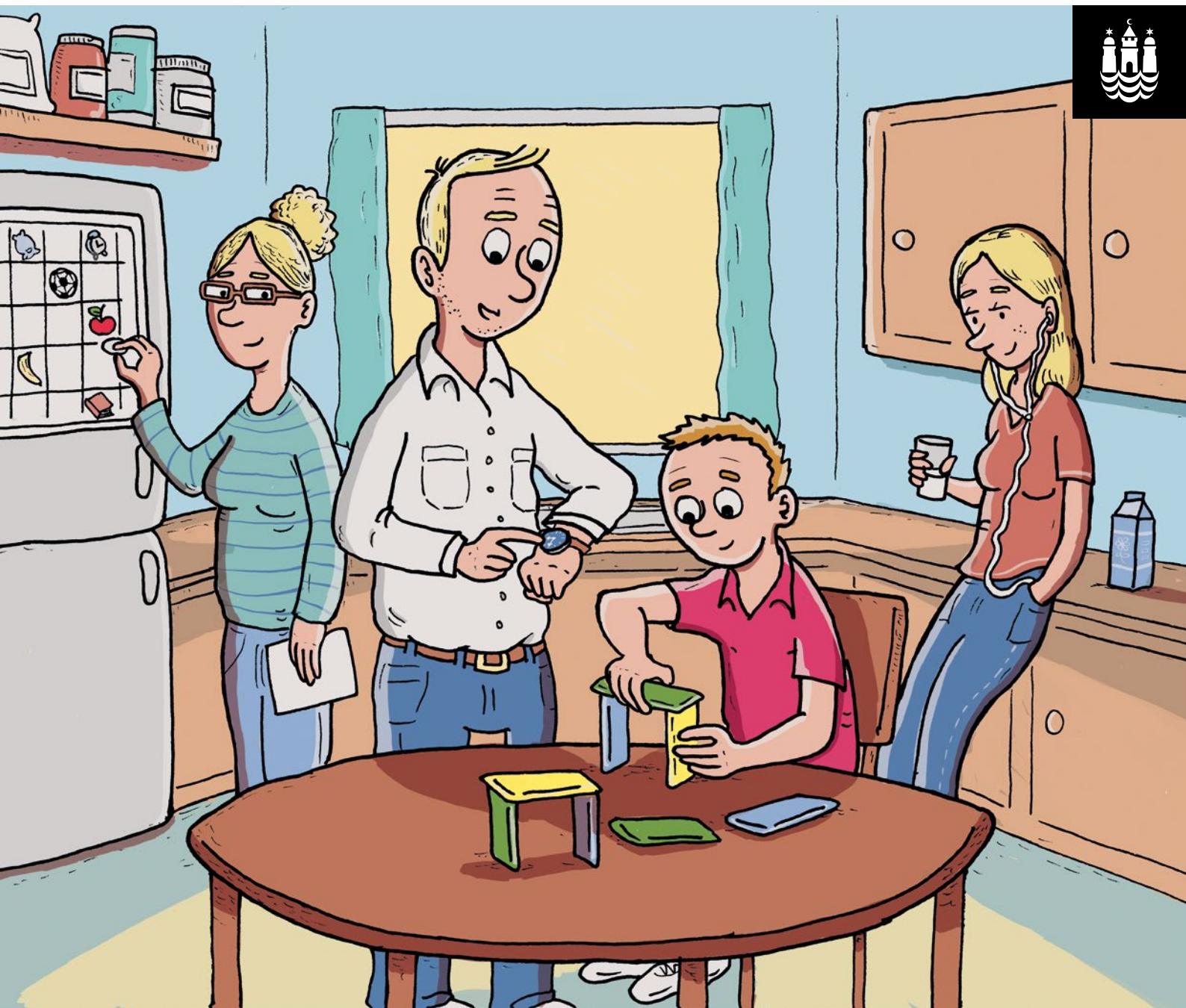

INSPIRATIONSMATERIALE

til pleje- og aflastningsforældre

- om børn og unge med kronisk sygdom eller handicap i familiepleje

INSPIRATIONSMATERIALE

til pleje- og aflastningsforældre

- om børn og unge med kronisk sygdom eller
handicap i familiepleje

Udarbejdet af:

Karin Charlotte Vedel Fischer

Mette Larsen

Carsten Kirk Alstrup

Københavns Kommune

Socialforvaltningen

Center for Familiepleje

Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU)

Forsideillustration: Christer Bøgh Andersen

Fotos: Colourbox

2016

Støttet med midler fra Egmont Fonden

Børn med handicap i familiepleje

Dette inspirationsmateriale er udarbejdet til dig, der er pleje- eller aflastningsforælder til et barn eller en ung med kronisk sygdom eller handicap. Her kan du få inspiration til, hvad du kan gøre for at øge barnets eller den unges og hele familiens trivsel.

Inspirationsmaterialet omhandler børn og unge i såvel aflastning som i fuldtidspleje, men for nemheds skyld omtaler vi døgnpleje- og aflastningsforældrene som "plejeforældre" eller "plejefamilie". Materialet vedrører både børn og unge med enten kronisk sygdom eller med handicap, dog omtaler vi dem alle i materialet som "børn med handicap".

Inspirationsmaterialet udspringer af undersøgelsen "Børn og unge med kronisk sygdom eller handicap i familiepleje - Perspektiver fra Københavns Kommune", udgivet af Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU) i 2016. Undersøgelsen omhandler børn og unge med forskellige diagnoser eller handicap, som f.eks. kan være ADHD, autisme, bevægelseshandicap, mental retardering eller svær allergi. Undersøgelsen giver et indblik i børnenes hverdagsliv, samt hvordan, og hvad der skal til for, at de trives i familiepleje. Ligeledes bygger undersøgelsen på pleje- og aflastningsforældres erfaringer samt plejeforældres egne biologiske børns fortællinger om, hvad der skal til for, at barnet og de selv trives i familien.

Vi håber, at du får glæde af materialet.

FAKTA OM UNDERSØGELSEN, DER HENVISES TIL:

- Undersøgelsen er udført af VABU og blev gennemført i perioden 2014-2016.
- Undersøgelsen bygger på både spørgeskemaer og kvalitative interview: 177 børn og unge i døgnpleje eller aflastning, hvoraf 79 har en kronisk sygdom eller et handicap, har besvaret et spørgeskema specielt designet til målgruppen. 369 døgnpleje- og aflastningsforældre, hvoraf 183 har et barn eller ung med kronisk sygdom eller handicap i pleje/aflastning, har ligeledes besvaret et spørgeskema.
- Der er gennemført kvalitative interview med 13 børn og unge i døgnpleje og aflastning, 14 døgnpleje- og aflastningsforældre og 5 biologiske børn af plejeforældre. Der er afholdt fokusgruppeinterview med i alt 12 sagsbehandlere og familieplejekonsulenter.
- Undersøgelsen er støttet med midler fra Egmont Fonden

10 gode råd til dig, der har et barn med handicap i familiepleje:

- 1 • De fleste børn med handicap har et ønske om ikke at skille sig ud. Det er derfor af stor betydning, hvad du kalder barnets handicap. Tal gerne med barnet om, hvilke ord han eller hun helst vil have, du bruger.
- 2 • Mange plejeforældre oplever stor tilfredsstillelse ved at kunne gøre en positiv forskel for et barn med handicap. Samtidig er det vigtigt at vedkende sig, at det kan være udfordrende. Det kan derfor være relevant med supervision fra en fagperson med særlig viden om barnets specifikke udfordringer. Tal med familieplejekonsulenten om dit eventuelle særlige behov for støtte.
- 3 • Som plejeforælder til et barn med handicap er det nødvendigt løbende at holde sig orienteret om ny viden på området. Mange patientforeninger henviser til nyeste undersøgelser og udbyder kurser om specifikke temaer. Opsøg desuden kommunale kurser og efteruddannelse, som har fokus på temaer af relevans for dit plejebarn, og hvor du kan møde andre plejeforældre med lignende udfordringer.
- 4 • Børn med handicap er ofte udfordrede på deres selvtillid og selvværd. Det er derfor vigtigt, at de bliver hjulpet til at få øje på deres særlige styrker og kompetencer, som de kan have tilegnet sig på baggrund af deres erfaring med at leve med handicap, eller med at være anbragt. Disse styrker og kompetencer kan eksempelvis være en større ansvarlighed, bedre forståelse for andres problemer eller evne til at sætte ord på egne tanker og følelser. Hjælp barnet til at se, at det på nogle områder har nogle helt særlige evner, og til bringe disse evner i spil.
- 5 • Børn med handicap kan være udsat for fordomme fra deres omgivelser både i forhold til deres handicap og til, at de er anbragt uden for hjemmet. Som plejefamilie er det derfor ekstra vigtigt at stå til rådighed for barnet til at snakke åbent med ham eller hende om det svære, som fylder.

- Børn med handicap har ligesom alle andre børn brug for at have gode venner. Samtidig har de sværere ved at etablere og fastholde venskaber. De er også i særlig risiko for at blive udsat for mobning og for at føle sig ensomme. Hjælp derfor barnet til at etablere og fastholde venskaber og vær særligt opmærksom på, om barnet udsættes for mobning. Tøv aldrig med at gribe ind, hvis dette er tilfældet.
- Børn med handicap i pleje har på lige fod med andre børn i pleje ret til at blive inddraget i forhold, der vedrører deres liv. Hvis barnet på grund af sit handicap har svært ved at indgå i en almindelig samtale, er det en god idé at gøre sagsbehandleren opmærksom på, hvilke særlige metoder eller samtaleværktøjer, som kan gøre det muligt at kommunikere med barnet.
- Barnet har ret til at have en bisidder med ved samtaler i forvaltningen. Hjælp eventuelt med til at finde frem til en bisidder, som barnet er tryk ved.
- Dine egne børn giver måske ikke umiddelbart udtryk for, at de synes, det er krævende at have fået en plejesøskende med handicap. Alligevel er det vigtigt at anerkende deres forståelse, engagement og ansvarsfølelse i forhold til barnet i pleje. Fortæl dem også gerne, at det er vigtigt, at de sætter ord på egne følelser og behov og siger fra. Endelig kan det være af stor betydning, at I ind i mellem har alenetid.
- Forældre til børn med handicap kan have det svært med deres barns diagnose og med anbringelsen. Vær derfor opmærksom på, hvordan svære følelser kan påvirke relationen mellem dig og forældrene negativt. Spørg ind til, hvad forældrene er bekymrede for, anerkend deres følelser og forsøg at bevare en respektfuld kommunikation med dem. Dette er vigtigt, for at barnet kan støttes bedst muligt og ikke kommer følelsesmæssigt i klemme. Hvis relationen bliver for svær og måske konfliktfyldt, tal da med familieplejekonsulenten om, hvordan samarbejds vanskeligheder bedst kan håndteres.

Du kan læse mere om baggrunden for de 10 gode råd på de følgende sider af inspirationsmaterialet.

6

7

8

9

10

"Børn med handicap", og sprogbrug

I inspirationsmaterialet anvender vi betegnelsen "børn med handicap" frem for betegnelser som f.eks. "kronisk syge børn" eller "handicappede børn". Dette er ikke tilfældigt. Børn kan opleve det som ubehageligt, hvis de f.eks. bliver omtalt som "handicappet" eller "autist". Hensigten med betegnelsen "børn med handicap" er at understrege, at der først og fremmest er tale om børn, og i anden række at de har et handicap. Som en tommelfingerregel er det altid en god idé at spørge, hvad barnet selv kalder handicappet, og hvilket ord han eller hun helst vil have, at man bruger.

De fleste børn med handicap har et stort ønske om at blive mødt og behandlet som alle andre børn. De ønsker ikke, at omgivelserne skal fastholde dem i, at de er anderledes på grund af handicappet.

"Det giver mig en vis selvtilid, at min familie ikke ser mig som en handicappet person. De ser mig som en normal person, og de ser heller ikke på mine udfordringer. Fordi det værste jeg ved, det er, at når jeg går ude på gaden, og der er unge mennesker, der kigger på mig, og bare kigger på mine udfordringer [...] det vigtigste for mig er, at dem i min familie ikke ser mig på en anden måde, ja".

17-årig dreng med bevægelseshandicap

Det har derfor stor betydning, både hvordan du taler *om* barnets handicap, og hvordan du taler *med* barnet om handicappet. Nogle børn føler sig som anderledes, og at de skiller sig ud i forhold til andre børn, og netop den måde, andre omtaler deres handicap på, kan forstærke dette.

Som plejeforælder kan du således hjælpe og støtte barnet til en oplevelse af, at han eller hun på mange områder er som alle andre, selv om barnet har et handicap. Drengen som blev citeret før fortæller her, hvordan han oplever dette:

"Nogle gange trækker de [aflastningsfamilien] mig til side og siger til mig, at: 'Du skal bare tro på dig selv. Der findes alle mulige løsninger'. Og det gør der jo også. [...] Jeg tror da også, at der er andre handicappede, der føler sig forkerte, der føler sig udenfor og sådan nogle ting. Der har de sådan hjulpet mig med, at selvom jeg er handicappet, og selvom jeg har de udfordringer i mit handicap, så er jeg stadig almindelig ligesom dem.[...]"

ANBEFALINGER:

- Vær opmærksom på, at de fleste børn har et stort ønske om at blive set og behandlet som alle andre børn. De ønsker ikke at blive omtalt som ”handicappede”, ligesom ikke alle ønsker, at deres handicap nævnes ved navn. Tal med barnet om, hvordan han eller hun ønsker at omtale sit handicap.
- Vis i ord og handling barnet, at selv om han eller hun har et handicap, så er han eller hun stadig ligesom andre børn på mange måder.
- På www.skoleformig.dk kan du finde viden om og råd til håndtering af udfordringer i skolen for børn med diagnoser. Du kan også henvise barnets lærere til hjemmesiden, da den giver konkrete redskaber til, hvordan børn med diagnoser kan støttes i skolen.

Hvad indebærer det at være plejeforældre til et barn med handicap?

”Man skal interessere sig for børn med særlige behov, og for at kunne fungere som plejefamilie skal man betragte det som en livsstil og ikke et arbejde. Ellers tror jeg, at man brænder ud, for det er et hårdt psykisk arbejde at have børn med handicap i døgnpleje”.

Plejefar til barn med bevægelseshandicap

Barnets handicap kan kræve store ændringer i forhold til familiens hverdagsliv, fritidsinteresser, ferier og sammenkomster med familie og venner. Dette skal hele familien, også familiens biologiske børn, være beredt på. Det kan ligeledes kræve en god mængde tålmodighed at være plejefamilie til et barn med handicap – særligt i de tilfælde hvor barnets udvikling og evne til at lære er langsommelig, går helt i stå eller går tilbage.

”Det er vigtigt at have et robust fundament, både i sit parforhold og i sit netværk. At have en erkendelse af, at livet bliver meget anderledes med et barn eller ung med et handicap, da det, uanset hvad barnets handicap er, fylder meget i familien, at der hele tiden skal tages hensyn til barnets særlige behov. Hvis man har et stort behov for egen fritid og mange venner, samt udlandsrejser og fester, bør man ikke indgå i et sådant arbejde”.

Plejemor til barn med autisme

Som plejefamilie behøver du ikke nødvendigvis at have en stor faglig viden om barnets handicap på forhånd; en sådan viden kan du tilegne dig undervejs. Mest af alt er det vigtigt, at du forsøger at forstå barnets behov og har lyst til at tilegne dig ny viden om, hvordan du og din familie bedst muligt kan støtte og hjælpe barnet.

I VABU's undersøgelse har nogle aflastningsforældre på spørgsmålet om, hvad der er vigtigt i forhold til at være aflastningsfamilie for et barn med handicap, svaret:

”Man skal kunne sætte sig selv i deres [børnenes] sted og lære at forstå deres behov og afkode de ting, de gerne vil, og ikke gøre sig bedrevidende, vejlede i stedet for at bestemme”. ”Det er vigtigt at have viden om og forståelse for sygdommen eller handicappet, og hvordan man bedst muligt håndterer de udfordringer, det kan give”.

På samme spørgsmål svarer en aflastningsforælder:

”Det er vigtigt med noget supervision, så vi har mulighed for at drøfte med andre fagfolk, om vi er på rette vej. Så vi kan få gode idéer eller blive ’forstyrret’ i vores arbejde med barnet. Og så der er andre, som er med til at vurdere, om der skal noget andet til”.

Bliver hverdagen for udfordrende, for dig selv, for barnet eller for andre i familien, er det vigtigt, at søge hjælp. Tal f.eks. med familieplejekonsulenten om muligheden for at få supervision fra en person med faglig viden om barnets handicap, eller om muligheden for at møde andre plejefamilier med lignende udfordringer.

ANBEFALINGER:

- Det kan være relevant at få supervision fra en fagperson, der har et indgående kendskab til barnets udfordringer. Vi anbefaler derfor, at du efterspørger og er åben for at modtage supervision – og at du afsætter tid til supervision ud over rådgivningen og vejledningen fra familieplejekonsulenten.
- Vi anbefaler, at du deltager på kursus- og efteruddannelsesdage, som har fokus dels på temaer af relevans for anbringelse uden for hjemmet dels om børn med handicap. Det er som døgnplejefamilie lovpligtigt at deltage i minimum to årlige kursusdage.
- Mange patientforeninger som f.eks. ADHD-foreningen, Astma Allergi Danmark eller Dansk Tourette Forening henviser til nye undersøgelser, forskning og lignende på det specifikke område – nyttige informationer, som det kan anbefales, at du holder dig orienteret om. Du kan finde en liste over de fleste patientforeninger på www.sundhed.dk.

Børnene er særligt udfordrede og har ekstra brug for nære voksenrelationer

VABU's undersøgelse viser, at mange plejefamilier er gode til at give børn med handicap en tryk opvækst, hvor de trives, udvikler sig og får gode kompetencer med i voksenlivet. 88 procent af børnene i pleje svarer, at de er meget glade eller glade for at bo i deres plejefamilie. Undersøgelsen viser også, at de fleste børn i såvel pleje som aflastning bruger deres plejeforældre, når de har det svært. På spørgsmålet om, hvad det vigtigste i en plejefamilie er, svarer børnene i pleje som de to vigtigste ting; at plejeforældrene er "gode at tale med", og "at de forstår dem".

"De er søde, de er rare [aflastningsfamilien]. De spørger, hvad jeg føler. Det er ligesom at være hos ens egen familie. Jeg har kendt dem så lang tid, at det er som en familie selv. Jeg ser dem som en familie. De kalder mig for eksempel nogle gange 'skat' eller 'søn'. Det kommer de nogle gange til".

14-årig dreng med autisme

At leve med handicap og samtidig være anbragt uden for hjemmet er omstændigheder, der på flere måder kan være udfordrende for børnene og kan give dem en oplevelse af at skille sig ud i forhold til jævnaldrende kammerater. Børnene har derfor generelt ekstra brug for nære og stabile voksenrelationer, som kan hjælpe dem til at håndtere livet som et barn, der både er anbragt og har et handicap. Nogle børn i undersøgelsen har det svært med at skulle fortælle om, at de ikke bor hos deres forældre, men hos en anden familie. På spørgsmålet om, hvorvidt hans venner ved, at han bor i en plejefamilie, svarer en dreng:

"Altså, jeg har egentlig ikke sådan direkte fortalt det. Det har mere været sådan noget med, at de har spurgt, hvorfor det er, at mine forældre ikke ligner mig og alt sådan noget. [...] Jeg har ikke snakket så meget om det egentlig. [...]"

16-årig dreng med kronisk sygdom

Andre børn oplever, at de bliver dømt ud fra deres forældre:

"Førhen har man ligesom haft en 'fast' rolle i klassen med hierarki osv., hvor folk tit dømte en ud fra ens biologiske forældre, hvilket var rigtig hårdt. Jeg stolede ikke på mig selv og troede heller ikke på, at jeg kunne noget, for 'jeg ville ende som min mor', som folk sagde ... Men nu er jeg glad hver dag og har det rigtig godt".

16-årig pige med ADHD

Det er vigtigt at være opmærksom på den mulige dobbelte sårbarhed, det kan være for dit plegebarn, at han eller hun både har et handicap og samtidig er anbragt uden for hjemmet. Denne sårbarhed kan gøre, at barnet har det ekstra svært, og at han eller hun har ekstra brug for din opmærksomhed.

For børnene er det samtidig vigtigt, at de voksne omkring dem ikke hele tiden fokuserer på deres udfordringer og de ting, de ikke kan, men også har blik for deres særlige kompetencer og styrker. Disse kan være udviklet i forbindelse med at være anbragt og at leve med handicap og kan eksempelvis indebære en større ansvarlighed, bedre forståelse for andres problemer eller evne til at sætte ord på egne tanker og følelser.

Mange børn kan dog have svært ved selv at få øje på deres egne styrker og evner. Som plejeforælder kan du med fordel fremhæve barnets styrker og evner og gøre dit til, at disse kommer i spil i barnets dagligdag. Erfaringen viser nemlig, at dette kan være med til at styrke børnenes trivsel og selvtillid. Du kan f.eks., hvis barnet evner dette, give barnet små overskuelige opgaver i hjemmet og rose hans eller hendes ansvarlighed i forhold til løsningen af opgaverne. Oplever du, at barnet udviser forståelse for andres problemer, kan du italesætte, at det er en god evne at kunne sætte sig i andres sted. Hvis barnet er god til at udtrykke sine tanker og følelser, kan du anerkende barnet for det og fortælle, at andre så har bedre mulighed for at kunne hjælpe.

ANBEFALINGER:

- Det er vigtigt at stå til rådighed for barnet med handicap, til at kunne snakke om svære følelser og oplevelser, da barnet sandsynligvis ofte vil opleve udfordringer i hverdagen, som han eller hun vil have glæde af at kunne dele med dig som en nær voksen.
- Vi anbefaler, at du som plejeforælder lægger stor vægt på at fremhæve og opmuntre barnets styrker og evner og sørger for, at disse kommer i spil i dagligdagen.
- Nogle børn i pleje kan have glæde af at læse bogen, "Når man bor i en anden familie", hvor en gruppe unge anbragt i familiepleje fortæller om deres tanker og giver gode råd til andre børn eller unge i pleje, om hvordan de har håndteret det gode og det svære ved at bo i en plejefamilie. Bogen kan findes her: <http://centerforfamiliepleje.kk.dk/sites/centerforfamiliepleje.kk.dk/files/uploaded-files/Naar-man-bor-i-en-anden-familie-2-rev-web.pdf>.
Bogen kan danne baggrund for en snak med barnet om det at bo i plejefamilie, og hvad han eller hun oplever af glæder og udfordringer i den forbindelse.

Plegebarnets venskaber, mobning og ensomhed

VABU's undersøgelse viser, at mange børn med handicap har sværere ved at etablere og fastholde venskaber end jævnaldrende uden diagnoser. Samtidig har 20 procent af alle børnene i undersøgelsen oplevet at blive mobbet eller drillet. Desværre fortæller mange af børnene ikke til deres nærmeste voksne, hvis de oplever mobning, selv om det har stor betydning for deres trivsel.

Venskab, tætte relationer og følelsen af fællesskab er vigtigt for børn i forhold til at modvirke ensomhed. Vær derfor opmærksom på den ensomhed, som dit plegebarn muligvis kan føle ved at have det svært med at være sammen med andre børn, og tal gerne med barnet om hans eller hendes oplevelser omkring dette.

Mobning kan sætte alvorlige spor i et barn. Forskning viser, at børn, der oplever at blive mobbet, trives dårligere i skolen og har sværere ved at følge med i undervisningen, hvilket kan have betydning for deres senere muligheder i forhold til uddannelse og beskæftigelse i voksenlivet.

Derfor er der god grund til, at du er ekstra opmærksom på og jævnligt spørger ind til barnets trivsel i forhold til de udfordringer, som han eller hun kan opleve i forbindelse med at være sammen med andre børn.

Flere af børnene med handicap giver udtryk for, at det til tider er svært at være sammen med andre børn. Blandt andet fortæller nogle, at der kan være aktiviteter i skolen eller i deres fritid, som de ikke kan være med til på grund af deres fysiske handicap. Andre fortæller, at det på grund af deres handicap kan være svært at indgå i forskellige fællesskaber med andre jævnaldrende:

”Jeg kan ikke finde ud af at være sammen med andre børn. Jeg griner, hvis der går noget galt og sådan noget [...]”.

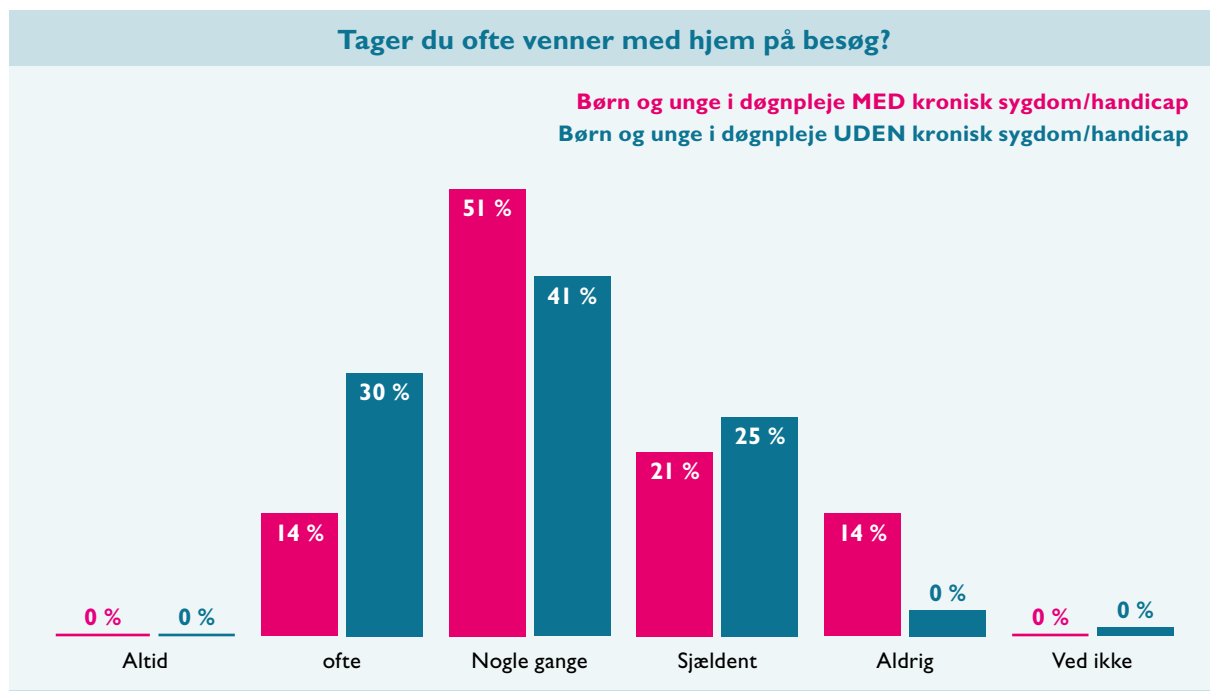
13-årig dreng med ADHD

Samtidig er der børn, som har glæde af samvær med andre børn, som har nogle af de samme udfordringer som dem selv:

”Der er altid udfordringer med livet, men én af udfordringerne er, at når man tænker anderledes, så er det svært at være en del af gruppen. Men det gode ved min autisme og ved mine venners autisme er, at man lærer hurtigt, hvordan man kan blive en del af gruppen, men samtidig være sig selv [...]”.

14-årig dreng år med autisme

I undersøgelsen ses det, at børn med handicap sjældnere end andre børn tager venner med hjem:

Og på spørgsmålet om, hvorvidt andre børn gerne vil lege eller være sammen med dem, viser svarene, at børn med handicap i mindre grad oplever dette.

I undersøgelsen ses gode erfaringer med, at plejeforældre opmuntrer barnet til og støtter ham eller hende i at deltage i forskellige fællesskaber og fritidsaktiviteter, i det omfang han eller hun magter det. Du kan hjælpe dit plejebarn til at begynde til en fritidsaktivitet, alt efter hvad barnet selv har lyst til. Du kan også hjælpe barnet til at få kontakt med andre, der har samme interesse, eller som også lever med et handicap.

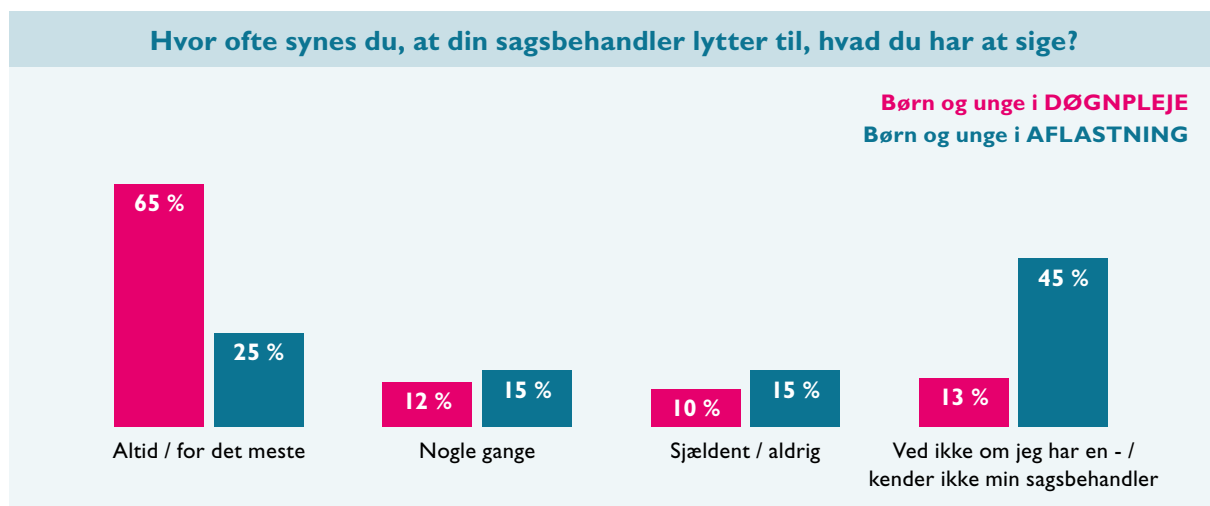
ANBEFALINGER:

- Hjælp barnet med at etablere og fastholde venskaber. Vær særligt opmærksom på, om barnet udsættes for mobning. Tøv aldrig med at gribe ind, hvis barnet udsættes for mobning, og med at involvere relevante voksne.
- Når et barn mobbes, står barnet med problemet, og her kan du som plejeforælder tale med barnet om, at det er voksnes ansvar at gøre noget ved det, da det er vigtigt for barnet at vide, at der er en, som vil hjælpe. Der er inspiration at hente til håndtering af mobning på eksempelvis Børns Vilkår's hjemmeside: www.bornsvilkar.dk eller på hjemmesiden: www.alleforenmodmobning.dk.
- Nogle børn kan have glæde af at tale med en voksen, de ikke kender i forvejen. Derfor kan du fortælle barnet, at man altid kan ringe anonymt til Børnetelefonen på telefonnummer 116 111. Her sidder der voksne parat ved telefonen, som rådgiver børn, der oplever at blive mobbet, eller som føler sig ensomme af den ene eller anden årsag. Du og barnet kan også sammen finde frem til, hvem I kan kontakte, f.eks. klasselæreren eller en anden voksen på barnets skole, som han eller hun har tillid til og gerne vil kunne komme til, hvis der opstår et behov for hjælp eller støtte.
- Der kan være brugbare oplysninger at indhente hos de enkelte relevante patientforeninger (oversigt findes på Danske Handicaporganisationers hjemmeside: www.handicap.dk), hvoraf flere eksempelvis arrangerer ture, aktiviteter og lignende. Dansk Handicap Idrætsforbund (www.dhif.dk) arrangerer ligeledes diverse aktiviteter og arrangementer forskellige steder i landet.

Inddragelse af plejebørn med handicap

Ifølge Serviceloven skal sagsbehandleren gennemføre en samtale med barnet to gange om året med det formål at sikre, at rammen for barnets trivsel, sundhed og læring i plejefamilien er så god som mulig. Sagsbehandler skal også udfærdige og følge op på en handleplan for barnets anbringelse. Som plejefamilie har du ret til og forventes at kende til de dele af handleplanen, som vedrører arbejdet med barnet i plejefamilien.

Sammenlignet med andre danske undersøgelser viser VABU's undersøgelse positivt, at størstedelen af børnene i døgnpleje, både med og uden handicap, oplever at blive hørt eller inddraget af sagsbehandleren i ovennævnte samtaler. Undersøgelsen viser også, at næsten halvdelen af alle børnene i aflastning enten ikke ved, om de har en sagsbehandler, eller ikke kender deres sagsbehandler.

Hvis barnet i aflastning er i tvivl om, hvem der er sagsbehandler, så hjælp gerne barnet til at forhøre sig i kommunen. Du har som aflastningsforælder ligeledes ret til og forventes at kende til de dele af handleplanen, som vedrører dig og barnet i aflastning.

Det er vigtigt, at du er opmærksom på, at sagsbehandleren altid skal invitere barnet til en samtale, når der skal træffes nye afgørelser i forhold til hans eller hendes anbringelse eller aflastningsforhold. Ud fra barnets alder og modenhed vil det dog til enhver tid være en konkret vurdering fra sagsbehandlerens side, hvor meget barnet kan eller skal inddrages.

Der er flere måder hvorpå, du kan hjælpe barnet med at blive hørt af sagsbehandler og derved inddraget i, hvad der kan og skal ske i hans eller hendes liv som plejebarn. I tilfælde hvor børn har begrænsede forudsætninger for at deltage i samtaler, kan man benytte sig af forskellige metoder og værktøjer som f.eks. 'KAT-kassen' (www.cat-kit.com), 'tegneseriesamtaler' (udviklet af amerikaneren Carol Grey) eller 'Boardmaker' (et stort udvalg af piktogrammer og billedmateriale).

En anden hjælp til børnene, i forhold til at kunne føle at de får sagt, hvad de synes og mener, er retten til at have en bisidder med ved samtalen. Ifølge Forvaltningsloven har børn ret til en bisidder eller støtteperson under samtaler med personer fra forvaltningen. En bisidder kan hjælpe barnet, så han eller hun får talt om sine tanker og ønsker. Efter mødet kan bisidderen være med til at huske på og genfortælle, hvad der blev sagt.

ANBEFALINGER:

- Hvis barnet i pleje eller aflastning har svært ved at indgå i en almindelig samtale, anbefales det, at du gør sagsbehandleren opmærksom på, hvilke særlige metoder eller samtaleværktøjer, der kan være med til at gøre det muligt at kommunikere med barnet. På den måde kan barnet i højere grad føle sig hørt og inddraget i små som store beslutninger.
- Det anbefales, at du fortæller barnet, at han eller hun har ret til at have en bisidder med ved samtalen og eventuelt hjælper med at finde frem til en bisidder, som han eller hun er tryk ved. Kontakt eventuelt Børns Vilkår, som formidler bisiddere til børn. Børns Vilkårs hjemmeside: www.bornsvilkar.dk eller ring på telefon: 35 55 55 59
- Hvis ikke sagsbehandleren selv udleverer barnets handleplan til dig, sørg da for at bede om den.

Plejeforældrenes egne børn

De fleste plejeforældre, som har deltaget i VABU's undersøgelse, giver udtryk for, at deres egne børn trives med at være en del af en plejefamilie, og kun ganske få mener, at deres egne børn har behov for mere støtte.

Biologiske børn af plejeforældre fortæller i undersøgelsen, at børnene i pleje er vigtige for dem som en søster eller bror, og at de får nogle nye kompetencer i forhold til at tage ansvar, have forståelse for andres vanskeligheder og forstå sider af samfundet, som de ellers ikke ville komme i berøring med.

”Jeg kan slet ikke forestille mig, at han [barn med autisme i pleje] ikke skulle være i vores familie. Så, han er som en bror. Jeg tror også, at han på en eller anden måde er særligt knyttet til mig, fordi jeg har været meget tæt på hele tiden [...] Nogle gange kan mine kammerater også være sådan: 'Ej du kan da ikke være så meget sammen med din familie – synes du virkelig, at det er federe?' Og det synes jeg virkelig, at det er. Meget meningsfyldt at have ham, synes jeg”.

Biologisk barn af plejeforældre

Samtidig har flere plejeforældres biologiske børn dog også en oplevelse af, at det kan være udfordrende at vokse op sammen med en plejebroder eller -søster, hvis handicap kan medføre indgribende ændringer i deres familieliv. Som eksempelvis at børnene i pleje tager deres forældres tid eller har behov, der sætter begrænsninger i forhold til et almindeligt familieliv med ferierejser og besøg af venner.

”Til at begynde med, så har jeg også virkelig stået flere gange og sådan tænkt; 'det kan da ikke passe det her, at man skal bede ham om fem gange' og 'husk nu at gøre det her'. Og jeg har nogle gange været så tæt på bare at tænke; 'det kan bare ikke passe, nu har jeg brug for at koble af'. Og så har jeg sagt: 'Nu går jeg ned på værelset, og så sidder jeg altså lige for mig selv og skal lige sidde og fundere over det her ikke’”.

Biologisk barn af plejeforældre

Hvis du ikke hører dine børn tale om deres oplevelser, skal det således ikke nødvendigvis forstås som om, at de ikke bekymrer sig eller føler sig udfordrede. Derfor er det vigtigt, at du får talt med dine børn om, hvordan de har det med, at familien har et barn med handicap i pleje. Dette kan være med til at øge forståelsen hos dine børn, ligesom de kan opnå en følelse af anerkendelse for deres deltagelse i familien, som støtte for barnet i pleje.

ANBEFALINGER:

- Vi anbefaler, at du som plejeforælder udtrykker anerkendelse af dine egne børns forståelse, engagement og ansvarsfølelse i forhold til barnet i pleje. Denne anerkendelse har stor betydning for dine børns trivsel. Samtidig er der gode erfaringer med, at du fortæller dine børn, hvor vigtigt det er, at de siger fra og sætter ord på deres følelser og behov.
- Desuden anbefaler vi, at du regelmæssigt foretager dig noget med dine børn, hvor barnet i pleje ikke deltager. De fleste børn sætter stor pris på en tid i ny og næ sammen med deres forældre. Når dine børn jævnligt får din fulde opmærksomhed, kan det gøre det lettere for dem at få sat ord på eventuelle svære følelser samt at acceptere, at barnet i pleje er en del af familien.
- Læs eventuelt bogen ”Mor husk mig” eller bogen ”Flødeboller og sondemad” (under udgivelse), som begge omhandler, hvordan det er at være søskende til et barn med handicap, og brug dem som afsæt for en samtale med dine egne børn, om hvordan de oplever at være søskende til et plejebarn med handicap.
- Vi anbefaler også, at du orienterer dig om og tilmelder dig relevante kursus- og efteruddannelsesdage eller temaaftener, der omhandler temaet om plejeforældres egne børn, næste gang det bliver udbudt.

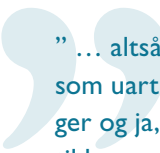
Relationen til plejebarnets forældre

Relationen mellem barnets forældre og dig som plejeforælder er vigtig, den kan dog blive vanskelig af flere årsager. Er der meget modstand eller uenigheder mellem plejefamilie og forældre, vil barnet kunne mærke det og vil komme følelsesmæssigt i klemme. Et godt samarbejde vil således være den bedste støtte for barnet.

Aflastningsforældre møder ofte forældre, der længe har haft kendskab til deres barns diagnose, og som selv har søgt om og er taknemmelige for at få aflastning. Samarbejdet mellem aflastningsforældre og forældre fungerer ofte godt. Plejeforældre kan derimod oftere møde modstand fra forældrene, for eksempel hvis forældrene er uenige i deres barns diagnose, eller om på hvilken måde barnet bedst kan støttes for at udvikle sig optimalt.

Det kan være svært for nogle forældre at tale om barnets handicap, hvis de føler skyld eller skam over det. Endvidere kan det være svært for dem at opleve, at deres barns plejefamilie har mere overskud og energi til at kunne støtte og hjælpe barnet, end de selv har.

Ligeledes kan forældrene være nervøse for, om den plejefamilie, forvaltningen peger på, vil kunne lide deres barn, eller om de kan rumme barnet og dets handicap. I VABU's undersøgelse fortæller en sagsbehandler bl.a.:

” ... altså de biologiske forældre var eksempelvis meget nervøse for, at deres barn skulle blive opfattet som uartigt, fordi han har det meget med sådan at gøre nogle bestemte ting, sådan lidt [...] ja, række finger og ja, sige grimme ord og sådan noget. Så det var meget vigtigt for dem, at det var nogen, der kendte til børn, der er anderledes i deres adfærd ... ”.

Det er under alle omstændigheder vigtigt, at du er opmærksom på, at forældrene kan have meget modsatrettede følelser i forhold til at overlade ansvaret for deres barn til en anden familie, og at dette i sig selv kan vanskeliggøre relationen mellem dig og forældrene.

Hvis du oplever, at relationen til dit plejebarns forældre er svær, eller at forældrene har modstand på at skulle overlade ansvaret for deres barn til dig, så spørg ind til hvad de er bekymrede for. Er der mere tunge udfordringer eller konflikter i relationen mellem dig og forældrene, er det en god idé at drøfte dette med familieplejekonsulenten, så I kan finde frem til, hvordan den givne situation bedst muligt kan håndteres og hvilke muligheder, der er for at løse disse udfordringer.

Som plejefamilie er det vigtigt at gøre en indsats lige fra starten i forhold til at virke imødekommende overfor barnets forældre. En plejemor til et barn med handicap fortæller:

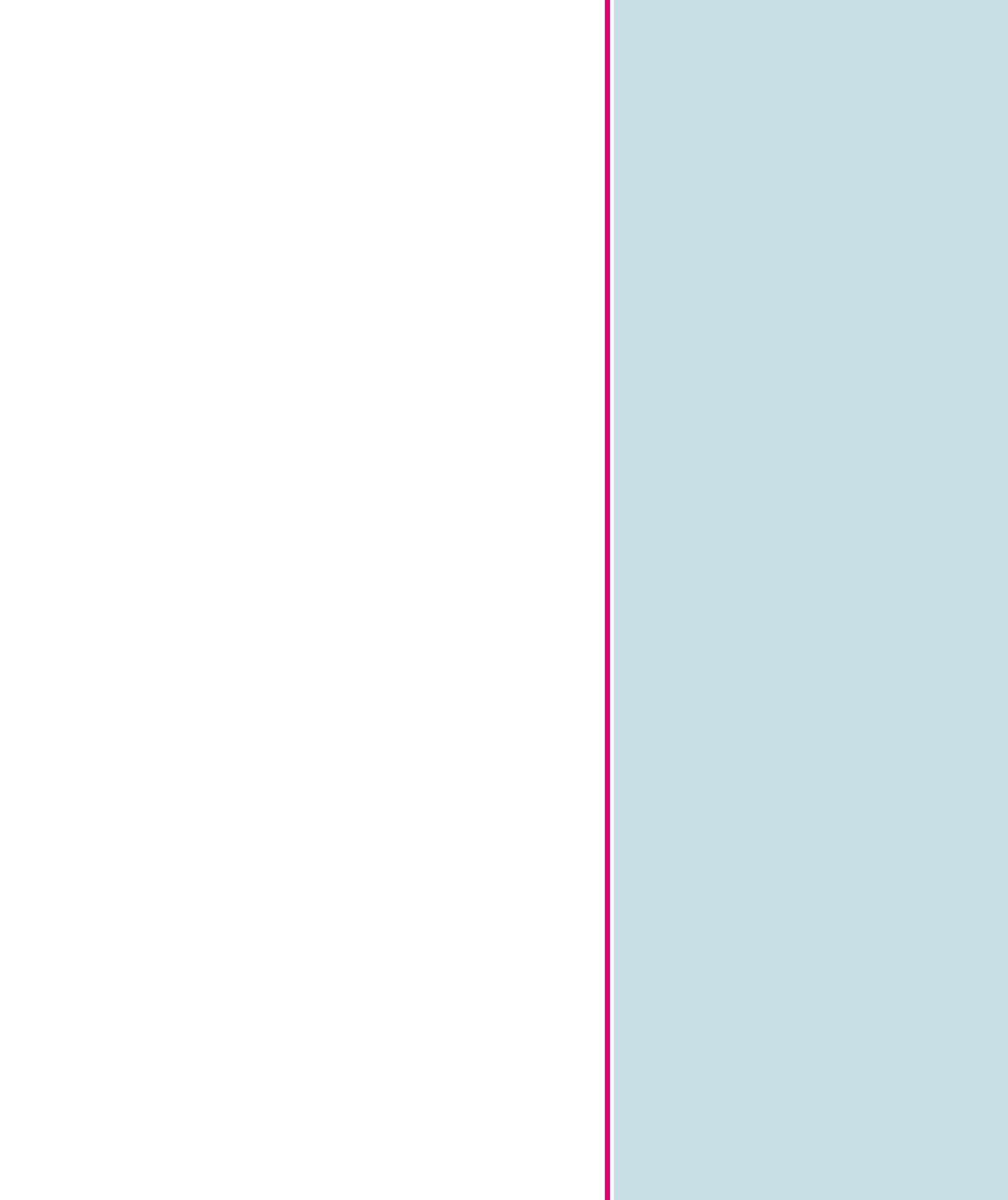
”Nogle gange når man hører, at plejeforældrene siger: ’Men så er freden forbi’, når der er forældre, der dukker op. Hvor jeg hele tiden har sagt: ’Hvilken fred?’ Det er børnenes forældre. Lad nu være med at have den modstand over for forældrene. Det kan godt være, at de jikker i spinaten eller synes, at du er en møgkælling, fred være med det, men det er stadig børnenes forældre, og de skal være der”.

Ikke mange aflastningsforældre har kontakt til barnets skole, hvilket ellers ville kunne give en indgang til større forståelse for barnets hverdag. Undersøgelsen viser, at der er gode erfaringer med, at aflastningsforældrene sammen med barnets forældre deltager på skolemøder eller til arrangementer.

ANBEFALINGER:

- I tilfælde hvor relationen til dit plejebarns forældre af den ene eller anden grund bliver for svær til, at du føler, du kan håndtere det, anbefaler vi, at du sammen med familieplejekonsulenten drøfter, hvordan I bedst muligt kan håndtere den givne udfordring. I nogle tilfælde kan en mulighed være et såkaldt 'samarbejdssamtaleforløb' med barnets forældre, hvor I får støtte i at få et bedre forhold til hinanden og i at kunne samarbejde.
- Hvis barnet og dets forældre inviterer dig som aflastningsforælder med til møder eller særlige arrangementer på f.eks. barnets skole, kan det anbefales, at du deltager. Undersøgelsen viser, at dette kan styrke barnets trivsel i skolen og forbedre samarbejdet med forældrene.

VABU er et kommunalt videnscenter forankret i Center for Familiepleje i Københavns Kommune. Videnscentret gennemfører aktionsforskningsundersøgelser og metodeudviklingsprojekter med det formål at udvikle og kvalificere arbejdet med anbragte børn og unge.

Videnscentret arbejder for at udsatte børn og unge med behov for en anbringelse uden for hjemmet får det bedst mulige anbringelsesforløb. Derfor undersøger og indsamler VABU viden om anbringelser med henblik på at rådgive, vejlede og undervise fagfolk og plejeforældre om den gode anbringelse.

Dette inspirationsmateriale udspringer af rapporten "Børn og unge med kronisk sygdom eller handicap i familiepleje - Perspektiver fra Københavns Kommune" af Carsten Kirk Alstrup, Ida Hammen og Anne Frederiksen. Du kan læse og downloade hele rapporten samt andre publikationer om eksempelvis: Netværksanbringelser, børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund, teenagere i familiepleje, anbragte børn og unges skolegang, fastsættelse af samvær og kommunale plejefamilier på: www.vabu.dk eller www.centerforfamiliepleje.dk